

4. Лаффер А. Феномен всемирной инфляции / А. Лаффер, Д. Мейсельман. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.ek-lit.agava.ru/books.htm>.
5. Макконнелл К.Р. Экономика: принципы, проблемы и политика / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю. : пер. с англ. – Изд. 11-ое, [перераб. и доп.]. – К. : Вид-во "Хагар-Демос", 1993. – 785 с.
6. Панчишин С. Макроекономіка : навч. посібн. / С. Панчишин. – К. : Вид-во "Либідь", 2001. – 616 с.
7. Перехідна економіка : підручник / В.М. Геєць, Є.Г. Панченко, Е.М. Ліанова та ін. / за ред. В.М. Геєця. – К. : Вид-во "Вища шк.", 2003. – 591 с.
8. Ринкова економіка: теоретико-практичні проблеми становлення в Україні / за ред. проф. Г.І. Башнянина. – К. : Вид-во ІСДО, 1996. – 382 с.
9. Словник економічних термінів. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.job-portal.com.ua>.

Скирка Н.Я. Особенности исследования структуры национальной экономики

Исследована суть экономической структуры. Расширено содержание понятия экономической структуры, с определением "оптимального" и "эффективного" его типов. Определены основные показатели, определяющие эффективность экономической структуры. Сделан вывод, что содержание "оптимальной экономической структуры" определен в работе как лучший вариант формирования системы отношений между элементами (составными частями) экономики, связанными с использованием ограниченных экономических ресурсов с целью наиболее полного удовлетворения потребностей общества.

Ключевые слова: экономическая система, структура, национальная экономика, эффективность.

Skirka N.Ya. A structure's study of national economy

The essence of economic structure is examined. The meaning of economic structure is expanded and the "optimal" and "efficient" its types are definite. The main parameters that determine the effectiveness of economic structure are presented. The content of "optimal economic structure" is defined as the best for formation the relationships between elements (components) of the economy. They associate with using of scarce economic resources to pleasure public needs.

Keywords: economic system, structure, national economy, efficiency.

УДК 657.[421+6]:33

Доц. О.М. Чабанюк, канд. екон. наук;
магістр Т.В. Козел – Львівська КА

**ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ЯК ОБ'ЄКТА ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ**

Розглянуто економічний зміст основних засобів, а також розкрито поняття основні засоби та основні фонди. Виокремлено об'єкти, критерії визнання, джерела надходження та вибуття основних засобів. Також узагальнено контроль за ефективним використанням, основні завдання ревізії операцій з основними засобами, умови успішного функціонування підприємства.

Ключові слова: основні засоби, облік, контроль.

Вступ. Серед проблем, висунутих практикою переходу до ринкової економіки, особливої актуальності набувають облік основних засобів і їх відображення в бухгалтерському балансі, а також облік їх вибуття.

Ринкові відносини обумовлюють об'єктивну необхідність підвищення ролі бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. Для прийняття опе-

ративних і тактичних рішень щодо управління підприємством в умовах постійно мінливої ринкової кон'юнктури і конкуренції товаровиробників необхідна своєчасна достовірна й аналітична інформація.

Особливе місце в системі бухгалтерського обліку займають питання, пов'язані із станом основних засобів. Це пояснюється тим, що вони у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу мету господарства.

Постановка задачі. На основі вивчення та аналізу літературних джерел обґрунтувати необхідність та методику обліку створення основних засобів на підприємстві, функції, напрямки використання основних засобів та розкрити відображення їх у бухгалтерському обліку згідно із чинним законодавством.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб здійснювати виробничу діяльність, підприємствам потрібні основні засоби або, інакше кажучи, засоби праці. Від предметів праці вони відрізняються тим, що беруть участь у процесі виробництва, зберігають при цьому свою натуральну форму, поступово зношуються і частинами переносять свою вартість на виготовлену продукцію або виконану роботу. Під впливом засобів праці предмети праці змінюють свої фізико-хімічні властивості, а тому перетворюються на кінцеву готову продукцію. До засобів праці належать машини, обладнання, інструменти тощо, тобто основні засоби підприємства.

В економічній літературі часто трапляється ототожнення понять "основні засоби", "основні фонди". Під фондами, як відомо, розуміють джерела утворення господарських засобів підприємства, якими є статутний капітал, резервний капітал, прибуток та інші джерела, що відображаються в пасиві балансу. Стосовно основних засобів більш правильно застосовувати поняття "засоби", бо саме вони становлять частину активів підприємства.

За економічною природою засоби праці виступають у вигляді основних засобів тільки в процесі продуктивного використання. Об'єкти, які придбані з метою подальшої реалізації, належать до товарів, а не до основних засобів. У бухгалтерському обліку засоби праці виділено в окремий об'єкт обліку, що має назву "основні засоби підприємства".

Згідно П(С)БО 7 "Основні засоби" – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [5].

Згідно з Податковим Кодексом України, основні засоби – матеріальні активи, зокрема запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких

перевищує 2500 грн і поступово зменшується з огляду на фізичне або моральне спрацювання та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Об'єктом обліку основних засобів у бухгалтерському обліку є закінчений пристрій з усіма приладдями до нього або окремих конструктивно відокремлених предметів, призначений для виконання певних самостійних функцій, або відокремлений комплекс конструктивно поєднаних предметів однакового чи різного призначення, які мають для обслуговування спільні пристрої, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожний із предметів може виконувати свої функції (а комплекс – певну роботу) лише у складі комплексу, а не самостійно [2].

Крім цього, у визначенні основних засобів наведені такі критерії їх визнання, як: матеріальність; призначення; термін корисного використання. Не можуть бути визначені активами, а звідси, і основними засобами об'єкти, не придатні до використання через фізичне і моральне спрацювання [4].

Головним завданням обліку основних засобів є:

- правильне і своєчасне відображення надходження, вибуття й переміщення основних засобів;
- контроль за їхньою наявністю та збереженням у місцях експлуатації;
- своєчасне й точне обчислення зносу (амортизації) основних засобів і правильне відображення його в обліку;
- визначення витрат на ремонт, а також контроль за раціональним використанням коштів, виділених з цієї метою;
- виявлення об'єктів, які не використовують;
- контроль за ефективністю використання, пошуки резервів підвищення ефективності роботи машин, обладнання та ін.;
- оперативне забезпечення керівництва підприємства необхідною інформацією про стан основних засобів через автоматизацію обліково-обчислювальних робіт на базі сучасних засобів обчислювальної техніки.

Крім цього, бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити контроль за ефективним використанням виробничих майданчиків, обладнання, машин, транспортних засобів та інших засобів праці.

Основними завданнями аналізу основних засобів є:

- забезпеченість основними фондами підприємства і його структурних підрозділів;
- відповідність величини, складу і технічного рівня фондів потребам в них;
- виконання завдання зі зростання і оновлення основних фондів;
- технічний стан основних фондів;
- ступінь використання основних фондів і факторів, що впливають на її рівень;
- оцінка ступеня використання виробничої потужності, площ та устаткування;
- стан невиробничих основних фондів – зміни в забезпеченості працівників житлом, дитячими установами, поліклініками, спортивними спорудами тощо [1].

Інформаційною базою аналізу є звітність – річна; форма № 1 "Баланс"; форма № 5 "Примітка до річної фінансової звітності" – річна; статистичні звітності з виробництва і праці; паспорт окремих видів устаткування та інші внутрішньовиробничі документи.

Завдання контролю і ревізії операцій з основними засобами – перевірити збереження і використання за даними балансу правильність аналітичного й синтетичного обліку їх, своєчасність відображення в обліку операцій, пов'язаних із введенням їх в експлуатацію, вибуттям, нарахуванням зносу і амортизації. Від раціонального використання виробничих фондів, які має у своєму розпорядженні підприємство, залежить ефективність виробництва.

Однією з визначальних умов успішного функціонування підприємства є наявність сучасних засобів праці та їх раціональне використання [3]. Ревізори мають здійснювати перевірку законності операцій з основними коштами щодо ефективності експлуатації наявних інвентарних об'єктів, що зумовлює певну деталізацію напрямів контролю операцій з основними коштами. Ревізор має перевірити:

- документальне оформлення зберігання об'єктів основних засобів на підприємстві;
- правильність нарахування амортизації в рамках загальноприйнятого групування основних засобів;
- вірогідність даних бухгалтерського обліку основних засобів;
- законність операцій з руху основних засобів;
- дотримання правил переоцінювання основних засобів та обґрунтованості його проведення;
- технічний стан і ефективність використання основних засобів на підприємстві, яке перевіряють.

Основним завданням ревізії операцій з основними засобами є перевірка:

- правильності віднесення матеріальних активів до основних засобів;
- реальності оцінювання і переоцінювання основних засобів;
- правильності відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку;
- своєчасності та правильності документального оформлення й відображення в облікових реєстрах надходження й вибуття основних засобів;
- правильності нарахування амортизації, своєчасності й повноти включення її у витрати виробництва;
- правильності нарахування і списання зношення основних засобів, відповідності та правильності оформлення списання основних засобів тощо.

Джерела надходження основних засобів:

- приймання основних засобів в експлуатацію за рахунок капітальних вкладень та вкладень засновників;
- приймання основних засобів, отриманих безкоштовно від інших підприємств, за допомогою викупу, в рахунок боргових зобов'язань та інших операцій;
- оприбуткування раніше не врахованих основних засобів;
- надходження, відповідно до актів передачі, як спонсорська допомога;
- придбання основних засобів у підприємств та організацій оформленням довгострокових розрахунків;
- централізоване постачання від міністерства, відомства;
- поновлення в обліку безпідставно або передчасно списаних основних засобів.

Висновки. Отже, основні засоби підприємства – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом.

Якнайповніше та якнайраціональніше використання основних засобів і виробничих потужностей підприємства сприяє поліпшенню всіх його техніко-економічних показників: зростанню продуктивності праці та фондівіддачі, збільшенню випуску продукції, зниженню її собівартості, економії капітальних вкладень.

Література

1. Богацька Н.М. Аналіз основних засобів підприємства : навч. посібн. / Н.М. Богацька. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://bogatska-analiz-osnovnih-zasobiv-pidприємства>.
2. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник [для студ. ВНЗ] / Ф.Ф. Бутинець. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – Житомир : Вид-во ЖІТІ, 2000. – 640 с.
3. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібн. / за ред. М.В. Кужельного. – Вид. 6-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во А.С.К., 2001. – 272 с.
4. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посібн. / О.В. Лишиленко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2003. – 420 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р., № 92, з наступними змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Чабанюк О.М. Єдиний податок: оподаткування, облік і звітність : навч.-практ. посібн. / О.М. Чабанюк, Т.В. Мединська. – К. : Вид-во "Алерта", 2012. – 188 с.
7. Чабанюк О.М. Фінансова звітність та її місце у прийнятті управлінських рішень / О.М. Чабанюк, Н.В. Мазур // Современние научные достижения – 2011 : матер. VII Міжнар. наук.-практ. конф., 27.01.2011-05.02.2011 р. / ред. кол.: Prof. JUDr Zdenek Cernak, Mrg. Alena Pelicanova, Mrg. Jana Stefko та ін. – Сер.: Економічна. – Прага : Вид-во "Наука і освіта". – 2011. – Вип. 4. – С. 69-71.

Чабанюк А.Н., Козел Т.В. Экономическое содержание основных средств как объекта учета и контроля

Рассмотрено экономическое содержание основных средств, а также раскрыты понятия основные средства и основные фонды. Исследованы объекты, критерии признания, источники поступления и выбытия основных средств. Также обобщен контроль по эффективному использованию, основные задачи ревизии операций с основными средствами, условия успешного функционирования предприятия.

Ключевые слова: основные средства, учет, контроль.

Chabanyuk O.M, Kozel T.V. The economic content of fixed assets as the object of accounting and control

The paper considers an economic content assets and disclosed notion fixed assets and fixed assets. Singled objects recognition criteria, sources of income and disposals. Also given control over the efficient use, the main task of revision operations with fixed assets, subject to successful operation of the enterprise.

Keywords: fixed assets, accounting, control.

УДК 339.727.22

*Доц. О.М. Шапошнікова, канд. держ. управ. –
Донецький державний університет управління*

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Розглянуто основні проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України, проаналізовано обсяги та тенденції інвестування. Наведено державні заходи щодо стимулювання надходження інвестицій у країну. Запропоновано удосконалення механізму на засадах гармонійного поєднання інструментів політики залучення іноземних інвестицій на всіх рівнях управління економікою.

Ключові слова: іноземні інвестиції, тенденції, державне стимулювання, удосконалення механізму.

Постановка проблеми. Активне залучення країни до міжнародних інтеграційних процесів є стратегічною метою у зовнішньоекономічній політиці України. Реалізація інтеграційних планів залежить від того, чи зможе країна у певні терміни залучити критичну масу інвестицій. Інвестиції не тільки формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі, а також визначають конкурентні позиції країн на світових ринках. Одним із основних способів зростання національного доходу є інвестиційна діяльність, а також сукупність практичних дій з реалізації інвестицій. Таким чином, Україна повинна визначити пріоритети розвитку національної економіки та будувати таку ефективну інвестиційну модель, яка буде здатна забезпечити фінансування виробничих потужностей та зростання усіх галузей господарського комплексу.

Проблема залучення іноземних інвестицій є актуальною для будь-якої країни світу. Сьогодні для України притягнення іноземних інвестицій має стати найважливішим засобом досягнення реальних структурних зрушень в економіці, підвищення якісних показників господарської діяльності та життєвого рівня населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Іноземні інвестиції є одним із основних чинників розвитку України, тому їх досліджують як видатні вчені, так і початківці. Серед вчених, які досліджували основні проблеми залучення інвестицій в економіку України, варто виділити С. Реверчука [1], О. Батуру та К. Комарову [2], С. Лихолат [3], І. Відоменка [4] й ін., у статтях котрих проаналізовано теоретичні аспекти й основні напрями інвестиційної діяльності в Україні, визначено підходи до їх стимулювання, проблеми залучення інвестицій та запропоновано шляхи їх подолання. Однак, сучасні умови господарювання потребують конкретизації та більш детального аналізу проблем.

Мета статті полягає у визначенні сучасних проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України на засадах аналізу їх тенденцій та заходів з державного стимулювання.

Виклад основного матеріалу. Від інвестицій, зокрема іноземних, залежить ефективне реформування економіки та її структурні перетворення, відновлення виробництва, створення дієвої та ефективної ринкової та соціальної інфраструктури, формування конкурентоспроможного середовища, розвиток економіки України загалом та підвищення життєвого рівня населення.

Основне визначення прямих іноземних інвестицій сформулювали експерти Міжнародного валютного фонду (МВФ) та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР): "інвестиції вважаються прямими, якщо здійснюються за межами національних кордонів з метою розширення виробництва товарів і послуг, закупівлі товарів для імпорту в країну базування або експорту в треті країни". Їх характерними рисами є те, що інвесторові належить управлінський контроль над підприємствами, і вони виступають у формі акціонерного капіталу, а також у вигляді коротко- та довготермінових міжфірмових позик [1]. Узагальнено основні напрями покращення інвестиційної політики в Україні є такими [2]: